herpy

KAMÆLEONER

Four-horned Chameleon

Trioceros quadricornis

Trioceros quadricornis er en middelstor kamæleon fra de kølige bjergskove i Cameroun og det sydøstlige Nigeria. Hannen bærer flere horn på snuden og en høj sejlkam på ryggen. Arten er sky, tåler varme og tørhed dårligt, og mange dyr i handlen er vildfangne, så den er for den erfarne holder.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo quadricornis; Chamaeleo eisentrauti; Trioceros eisentrauti* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**20-37 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**3-7 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Bjergskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 60 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-25 °C**
Temperatur, nat	**13-18 °C**
Luftfugtighed	**50-100 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**6 mdr.**
Kuldstørrelse	**8-15 æg**
Kuld pr. år	**2-4**
Inkubation	**120-150 dage** ved 20-23 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Trioceros*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst. Ingen kamæleoner er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Trioceros quadricornis er en middelstor, træboende kamæleon. Hannen bliver 25-37 cm lang i alt, mens hunnen er 5-7 cm kortere og lidt kraftigere bygget. Hannen har typisk fire fremtrædende horn på snuden, men antallet varierer fra ét til seks, og hornene kan knække af. Nogle hunner har ét eller to små horn yderst på snuden. Hannen har desuden en tydelig bule ved halerødden og et skæg af forlængede skæl under halsen. Langs ryggen og den inderste tredjedel af halen står en høj sejlkam, som arten deler med flere andre kamæleoner fra det afrikanske fastland. Artsnavnet betyder firehornet (latin *quadri*, fire, og *cornu*, horn).

Grundfarven er lys til mørk skovgrøn, nogle gange med blågrønne eller turkise toner. Langs oversiden af kroppen løber bølgeformede, blålighvide eller pergamentfarvede skyer. Hjelmen er høj og ofte plettet i blåt eller orange, men arten har ingen nakkelapper. Kløerne kan være røde.

Der er beskrevet tre underarter: *T. q. quadricornis*, *T. q. gracilior* og *T. q. eisentrauti*. Den sidste føres ofte som selvstændig art, men den genetiske afstand til *T. quadricornis* er lille, og den regnes derfor nu som underart. Arten kan forveksles med *Trioceros montium*, som også har sejlkam.

T. quadricornis er sky og tilbagetrukken og mere følsom over for forstyrrelser end mange andre kamæleoner. Over for artsfæller er den kun moderat aggressiv.

Udbredelse og levested

Trioceros quadricornis findes kun i enkelte bjergområder langs Cameroun-linjen: i det vestlige Cameroun og på Obudu-plateauet i det sydøstlige Nigeria. Nominatformen lever i Manengouba-bjergene og på Kupe-bjerget. *T. q. gracilior* findes i Bamenda-højlandet, Bamboutos-massivet, på Lefo-bjerget, i Oku-massivet og på Obudu-plateauet, og *T. q. eisentrauti* kun i Rumpi-bjergene i Cameroun.

Udbredelsesområdet er lille og opdelt i øer af bjergskov. Det samlede forekomstområde er anslået til omkring 13.300 km², men det areal, arten reelt lever i, er kun omkring 1.000 km². Arten står som sårbar (VU) på IUCN's rødliste, fordi skovene ryddes til skovbrug og landbrug, og fordi indsamling til handlen har fået bestande til at gå tilbage.

> **Oprindelig udbredelse:** Cameroun og Nigeria.

LEVESTED

Arten lever i intakt bjergskov og tågeskov med lidt menneskelig påvirkning, mest i 1.150-2.400 m højde. Højdeintervallet er snævert, formentlig fordi andre kamæleoner holder arten ude af lavere og højere zoner, og ikke fordi dyret ikke kan klare andre temperaturer. Arten ses også i kanten af bjergsavanne.

Klimaet er køligt og meget fugtigt. Nedbøren i Cameroun-bjergene kan nå flere tusind mm om året, og temperaturen ligger sjældent over 25-27 °C. Nætterne er køligere, og luftfugtigheden stiger mod mætning.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et netterrarie på mindst 60 × 60 × 90 cm (længde × bredde × højde), og gerne op til 120 cm højt. Større er altid bedre. Arten holdes alene, for den stresses let, og et uroligt eller overfyldt terrarie kan føre til appetitløshed, luftvejsinfektioner og i værste fald dødsfald, især hos hunner.

Et net- eller hybridterrarie giver den ventilation, arten har brug for. Glasterrarier holder på varmen og har dårlig luftcirkulation, og sammen med den høje fugt giver det bakterie- og svampevækst. Glassider virker desuden som spejle, så dyret tror, der er en artsfælle i nærheden, og det stresser. Stil terrariet væk fra vinduer, da arten hurtigt overophedes i direkte sol.

Indret terrariet tæt med levende planter, fx dværgschefflera og en hængeplante i en kurv øverst, og med rene, tørre grene i forskellige tykkelser, så fødderne får varieret træning. Undgå giftige planter som vedbend og philodendron. Hæng et termometer og et hygrometer op fra første dag. Bunden kan være en kapillarmåtte, som er nem at skylle, og et afløb forhindrer stående vand.

TEMPERATUR

Arten er en køligkrævende bjergart. Dagtemperaturen skal være 20-25 °C, og 22-25 °C er ideelt. Om natten skal temperaturen falde omkring 5 °C til 13-18 °C, og den må ikke holdes oppe med lamper eller varmemåtter. Arten tåler uden problemer jævnligt at komme ned på 14-15 °C om natten.

Vedvarende værdier på 10-12 °C eller derunder og vedvarende værdier over 29 °C er risikable. Varme og tørhed er den største fare, og arten får hurtigt hedeslag. Stiger temperaturen i terrariet over 27 °C, eller falder fugten under 50 %, skal terrariet flyttes til et køligere eller mere fugtigt sted. Arten soler sig sjældent, så en lille pære med lav effekt over terrariet er nok. Et sygt eller stresset dyr søger oftere hen til lyset.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være mindst 50 % og helst 70 % eller mere om dagen og stige mod 100 % om natten. Er fugten vedvarende lav, tørrer dyret ud og får nyre- og luftvejssygdomme. Kan fugten ikke holdes høj, er rigeligt drikkevand endnu vigtigere.

Arten drikker dråber fra bladene. Sprøjt terrariet og planterne kraftigt flere gange om dagen, eller brug et automatisk sprinkleranlæg, der kører omkring fire gange i døgnet. Ved håndsprøjtning bør et drypanlæg, hvor vandet løber over bladene, køre en til to gange om dagen ud over sprøjtningen. En ultralydsfugter med automatisk afbryder ved terrariets bund kan hjælpe, men luften skal stadig være i bevægelse.

Sunkne øjne er tegn på udtørring. Sæt dyret på en stor potteplante i brusebadet, og lad det blive regnet på af en kølig, fin bruser (omkring 18 °C) i mindst en time. Er øjnene stadig sunkne et par timer efter, skal en dyrlæge med krybdyrerfaring kontaktes.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv. UVB-lysstofrør er det bedste hovedlys, og en lille glødepære er nok som solplads. Naturligt sollys uden glas er en stor fordel, for almindeligt vinduesglas filtrerer UVB fra. Et udendørs ophold på solrige dage er gavnligt, så længe temperaturen er lav nok, og der er rigelig skygge, for dyret overophedes let.

UVB-zonen er ikke målt for arten. Zone 2 er lånt fra *Trioceros jacksonii*, der også er en bjergkamæleon og regnes til zone 2-3. Det svarer til et UV-indeks på højst omkring 1-3 på det højeste sted, dyret kan sidde, og skygge længere nede. Rør skiftes efter producentens anvisning. Dagslængden er omkring 12 timer, da arten lever tæt på ækvator.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Varme og temperatur

FODER

Trioceros quadricornis er insektæder. Giv så varieret føde som muligt: små møl, fluer, snegle, bænkebidere, fårekyllinger og superorme. Møl, fluer og snegle bliver sjældent afvist. Fedtrige voksmøllarver gives kun sparsomt. Giv 5-6 insekter pr. måltid, højst to gange om ugen til voksne dyr, og lad dem løbe frit i terrariet. Fodring fra skål kan bruges, men giver større risiko for tungeskader.

Hold dyret slankt og veludhydreret. Overfodring giver sløve dyr og hos hunner farligt store kuld. Nyindkøbte dyr kan afvise føde i dage og uger, og i den periode er vand langt vigtigere end mad.

Foderinsekterne skal selv have et godt foder af gulerødder og bladgrønt. Arten er følsom over for for meget A-vitamin, så vitamintilskud bruges kun meget sparsomt eller slet ikke, og et mineraltilskud gives lejlighedsvis.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Samhusning giver stress, og hunner kan dø af luftvejsinfektion eller holde op med at æde. Arten er sky og trækker sig tilbage, og den håndteres så lidt som muligt.

Et sundt dyr har fyldig og fast hud, ikke rynket, og store, runde og vågne øjne. Se i munden efter sår, tungebetændelse og meget spyt, og lyt efter hvæsen eller knitren ved vejrtrækningen. Vildfangne dyr skal have en afføringsprøve hos en dyrlæge med kendskab til kamæleoner, for en let parasitbyrde er nem at behandle, når den opdages tidligt.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen kendes på en tydelig bule ved halerødden, et skæg af forlængede skæl under halsen og typisk fire horn. Nogle hunner har ét eller to små horn yderst på snuden. Hannen er den største. Ungerne er kønsmodne efter omkring 6 måneder.

Hunner, der lægger mange kuld, slides og lever kortere end hanner: omkring 3-4 år mod 5-7 år hos hannen. Hunner kan få æglægningsproblemer, og overfodring øger risikoen.

PARRING

Sæt hunnen ind i hannens terrarie. En hun, der ikke er parringsvillig, kan blive mørk og gynge frem og tilbage, men hannen parrer sig ofte alligevel. Flere parringer sikrer sæd nok til alle æg.

Hunnen kan gemme sæd og lægge flere kuld efter én parring, men parres hun for sjældent, falder andelen af befrugtede æg i de senere kuld. Derfor er det en fordel at parre hende igen kort efter æglægningen. Hunnen bliver tydeligt rundere 3-4 uger efter parringen, æggene kan mærkes som små ovale klumper, og tæt på æglægningen ses de som buler på kroppen. Hunnen kan normalt sættes sammen med hannen igen to uger efter æglægningen, hvis hun er i god stand.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 8-15 æg pr. kuld. Angivelserne for antallet af kuld svinger fra 2-3 til 2-4 om året. Gentagne kuld belaster hunnen og forkorter hendes liv.

Giv hende en spand eller et kar med mindst 30 cm fugtig pottejord, der ikke falder sammen, når hun graver et hul. Der må ikke stå vand i bunden. En plante, grene og en lille lampe over beholderen hjælper. Hunnen graver ofte mange prøvehuller, og det kan tage timer eller dage. Når hun er færdig, ser hun tyndere ud og holder op med at dække hullerne.

INKUBATION

Når hunnen har dækket æggene og er kravlet op i planterne igen, graves æggene forsigtigt op. De lægges halvt nedgravet i rækker i en lukket plastbeholder, der er halvt fyldt med fugtig vermiculit; en klemt håndfuld må kun give en dråbe eller to. Beholderen står stabilt ved 20-23 °C. Æggene og temperaturen kontrolleres en gang om ugen, og den ugentlige åbning af låget giver nok luftskifte.

Æggene klækker efter 4-5 måneder.

OPDRÆT AF UNGER

Nyklækkede unger tørrer meget hurtigt ud og skal have de samme kølige temperaturer og den samme høje fugt som de voksne, med endnu større omhu. Ungerne kan holdes sammen i omkring en måned og skal derefter skilles. Tal for ungernes størrelse og vækst er ikke dokumenteret.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Udtørring: sunkne øjne, rynket hud og appetitløshed. Skyldes for lav fugt og for lidt drikkevand.
- Varmestress og hedeslag: sløvhed, mørk farve og gaben. Arten tåler dårligt temperaturer over 27 °C og tør luft.
- Luftvejsinfektioner: hvæsende vejrtrækning, spyt og gaben med åben mund. Skyldes stillestående luft og stress.
- Nyresvigt efter længere tids udtørring.
- Indvoldsorme og andre parasitter hos vildfangne dyr. Bevægelige knuder under huden tyder på et kraftigt angreb, der er svært at behandle.
- Overvægt og æglægningsproblemer hos hunner.
- Tungeskader ved skålfodring.
- For meget A-vitamin ved overdosering af vitamintilskud.

Vej dyret jævnligt. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr ved ophørt fødeindtagelse, sunkne øjne, der ikke retter sig, eller åndedrætsbesvær.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.